

Vị tù nhân mang số 13

13 NĂM TÙ CỦA VỊ TỘI TỐ CHỨA
PHANXICÔ XAVIÊ
NGUYỄN VĂN THUẬN

EYMARD AN MAI ĐỒ O.Cist.

Vị tù nhân mang số 13

13 NĂM TÙ CỦA VỊ TÔI TỐ CHÚA
PHANXICÔ XAVIÊ
NGUYỄN VĂN THUẬN

TRƯỜNG CA 2020

MỤC LỤC

- CHUYẾN XE ĐỊNH MỆNH ■ 13
- CỎI BỎ CHIẾC ÁO CHÙNG THÂM KỶ NIỆM ■ 17
- TÂM SỰ CHIẾC ÁO TÙ VÀ THỜI GIAN ■ 20
- TIẾNG CHUÔNG NGÕ TIẾNG LÒNG ■ 27
- DỰ NGÔN VỀ NHỮNG KẺ ĐỒNG HÀNH ■ 29
- GIAN KHỔ ■ 42
- NHỮNG THÁNH LỄ ĐI VÀO CUỘC SỐNG ■ 51
- PHÉP NƯỚC VÀ GIÁO HỘI ■ 57
- LÀM QUẢN GIA ■ 59
- LAO ĐỘNG ■ 62
- SỐNG HY VỌNG ■ 68
- MẸ MARIA - NGÔI SAO HY VỌNG ■ 72
- PHỤ TRƯỞNG ■ 77

LỜI GIỚI THIỆU

Cuộc đời Vị Tội Tớ Chúa Phanxicô Xaviê Nguyễn văn Thuận là niềm cảm hứng cho rất nhiều người. Cảm hứng cho đời sống. Cảm hứng cho sáng tác. Nhiều công trình kiến trúc mang tên ngài. Nhiều hội đoàn mang tên ngài. Nhiều giải thưởng mang tên ngài. Nhiều quỹ phát triển mang tên ngài. Nhiều bậc cha mẹ muốn con cái mang tên ngài.

Tuy đã có nhiều bài văn, thơ, nhạc, viết về ngài, nhưng dành trọn hẳn một tác phẩm cho cuộc đời của ngài vẫn là điều hiếm hoi. Trong tình hình ấy, Trường ca “Vị Tù Nhân Mang Số 13” của tác giả Eymard An Mai Đổ, O.Cist xuất hiện đáp lại mong đợi của biết bao người mộ mến Vị Tội Tớ Chúa Nguyễn văn Thuận.

Có thể nói tác giả là người tha thiết yêu mến Vị Tội Tớ Chúa. Tha thiết yêu mến đến độ nhập tâm tất cả suy tư và hành động của ngài. Nhập vai vào con người và cuộc đời ngài. Theo bước chân ngài đi khắp nơi. Từ tự do đến bắt bớ. Từ di chuyển đến trại giam. Từ khoẻ mạnh đến đau yếu. Từ riêng tư đến tiếp xúc. Từ thái độ với bạn tù đến thái độ với cai tù. Tha thiết yêu mến đến độ cảm nhận được dấu vết của ngài khắp nơi. Nhân cách của ngài lớn

lao quá, đức hạnh của ngài cao vượt quá, không những đã cảm hoá được con người mà còn xúc động đến cả những vật vô tri, cây cỏ.

Đó cũng chính là nét độc đáo của tác giả. Không gò bó khuôn sáo. Hoàn toàn tự do. Để có thể mở rộng, đào sâu và vươn cao hơn những con chữ trên mặt giấy. Tự do mở lối tự do. Yêu mến kêu gọi yêu mến. Cảm hứng khơi nguồn cảm hứng. Những tâm tình tha thiết của tác giả như mời gọi người đọc hãy đồng cảm, hãy tiếp nối lòng yêu mến, để tiếp tục cho suy tư bay cao, bay xa hơn nữa. Để những kho tàng cao quý và phong phú trong linh đạo của Vị Tội Tớ Chúa Nguyễn văn Thuận được hiểu biết, được đón nhận, được kín múc, được lan toả, đem lại ích lợi cho nhiều người.

Tôi ước mong tập trường ca được nhiều người đón nhận. Và còn ước mong hơn nữa, tập trường ca sẽ khởi hứng cho nhiều tác phẩm thuộc nhiều thể loại, khai thác được tất cả kho tàng phong phú từ cuộc đời và tài đức của Vị Tội Tớ Chúa. Để vinh danh Thiên Chúa. Và phúc đức cho nhiều người.

Nho Quan lễ thánh Giuse 2020
Giuse NGÔ QUANG KIỆT
Nguyên TGM Hà nội

LỜI NGỎ

Nếu bạn muốn tìm các tư liệu liên quan đến cuộc đời của vị Tội Tớ Chúa với những dấu mốc thời gian mang tính lịch sử thì đây không phải là tác phẩm đáp ứng nhu cầu ấy. Có thể nói, đây là tập sách mỏng ghi nhận những sự kiện về những con người mà vị phúc nhân đã trải qua trong thời gian 13 năm, 4 tháng, 7 ngày tại tù giam. Đồng thời, người viết cũng cô đọng phần nào linh đạo về NIỀM VUI VÀ HY VỌNG, như khẩu hiệu Giám mục của ngài. Với thể loại trường ca được coi như “đỉnh cao” của nghệ thuật văn chương, người viết muốn dẫn bạn đọc vào một thế giới trong đó đầy rẫy những ngổn ngang của nhà giam nhưng được Đức Hồng Y Phanxicô Xaviê Thuận vượt qua cách ngoạn mục và để lại những tiếng vang trong lòng bạn tù. Chính niềm vui và hy vọng sẽ trở thành một thứ ngôn ngữ có sức “mê hoặc” lòng người mà như ngài đã thừa nhận không phải nhờ khả năng của bản thân mà năng lực hấp thụ từ chính Chúa là nguồn vui và hy vọng.

Trong lúc suy tư về đề tài tế nhị này, người viết muốn chọn một cách trình bày mới, ra khỏi cách viết Hạnh tích Các Thánh vì chúng chỉ mang tính truyền tải những sự kiện xảy ra trong đời của một nhân vật cộng thêm chút nghệ thuật kết nối

các ý tưởng lại với nhau. Có thể nói, điểm mạnh của thể loại trường ca là *cốt truyện và nhân vật*, với cách *trình bày triển khai đề tài* có mở đầu, cao trào và đoạn kết. Với mục đích muốn giới thiệu phần Linh đạo của Đức HY Phanxicô Nguyễn Văn Thuận, người viết cố gắng tuân thủ hai tiêu chí đã đề ra cho thể loại trường ca. Ở đây, người viết khá cởi mở trong việc hiểu cốt truyện và nhân vật, vì nếu hiểu theo nghĩa chặt, toàn bản trường ca phải đáp ứng những lời đối đáp của các nhân vật; thay vào đó, có những phần tự sự của vị Tội Tớ Chúa như những lời cầu nguyện với Chúa hay những suy tư mang tính cá nhân của ngài từ những sự kiện xảy ra trong quãng thời gian tù giam. Thiết nghĩ, có thể, chúng mới phần nào diễn tả được cốt lõi của linh đạo mà chính ngài đã ấp ủ bao lâu. Riêng phần cốt truyện, người viết sẽ không trình bày mạch lạc theo một tiến trình thời gian, vì bản thân Đức HY cũng rất thận trọng khi kể lại chuyện trong tù. Thế nên, tác giả trình bày theo các chủ đề và với dụng ý riêng, rất mong nhận được sự đồng cảm của bạn đọc.

Khi đọc xong tác phẩm này, bạn có thể nhận ra nhiều điểm linh đạo nổi bật của ngài không được đề cập đến ở đây, phần lớn là do giới hạn của người viết vì chưa tìm được cách tiếp cận trong bối cảnh tù đầy. Đây cũng là hướng gợi mở cho bạn đọc suy tư thêm. Chẳng hạn, ngài nói về 10 yếu điểm của Chúa Giêsu. Hoặc sự kiện vào những ngày khi trời nóng bức, mọi tù nhân lại phải ăn những thức ăn mặn đắng, nóng hổi lại xót ruột chẳng biết tìm ra

chỗ giải thoát, phóng uế tại nơi mình nằm. Thế rồi, nữ nhân viên đến làm vệ sinh xịt nước, xịt cả lên thân thể lỏa lồ của ngài và miệng không ngừng lẩm bẩm, chửi rủa và oán than, ngài đã nhún nhường nói lời xin lỗi...qua đó, chúng ta thấy sự khiêm tốn của ngài khi bị xịt rửa sỉ nhục như một con vật mà miệng phải nói lời xin lỗi...Những khoảnh khắc ấy không đủ ngôn từ để diễn tả hầu làm nổi bật gương nhân đức của ngài. Xin dành lại cho một tác phẩm khác.

Với mục đích muốn cho bạn đọc dễ nắm bắt phần nội dung, người viết sẽ tự do sử dụng các loại thể thơ, và dùng nhiều hình ảnh mà diễn tả những thực tại đời sống ngộ hầu kêu gọi trí tưởng tượng của bạn đọc, qua đó, người viết và bạn đọc được tự do phiêu lưu trong miền chữ nghĩa không bị bất cứ sự cặn nệ nào của câu chữ làm giảm tần suất suy tư mở rộng của chúng ta. Tất nhiên, cũng có những phần khá chĩn chu theo niêm luật rõ ràng như diễn tả một phần kỷ luật của đời sống ngài hay những gì thuộc phạm vi chuẩn mực. Dù sao, tất cả những lối diễn tả ấy không ngoài mục đích muốn tránh sự nhàm chán trong một nhịp điệu đều đều của sinh hoạt trong tù giam. Khi tìm tòi, học hỏi các tài liệu liên quan đến ngài và suy tư về cuộc đời ngài, người viết nhận ra một điều rằng mọi chuyện đều có thể xảy ra trong tù. Có thể nói, đây là một thế giới thu nhỏ với những con người và cảnh huống đa tạp. Chính môi trường này mà Đức Cha Thuận đã có cơ hội sống và chứng nghiệm những gì mình

đã thao thức và ấp ủ khi còn thời ở Giáo phận Nha Trang. Điều này được minh chứng qua câu nói khá nổi bật của ngài: *“Từ đây, nhà tù này đã là ngôi nhà thờ chính tòa đẹp nhất của tôi và những tù nhân này, không loại trừ ai, đã là dân Thiên Chúa được tín thác cho việc chăm sóc mục vụ của tôi”*.⁽¹⁾

Đây là tác phẩm đầu tiên mà tác giả viết theo lối trường ca, chắc hẳn không tránh những sai sót cách nào đó, rất mong bạn đọc thứ lỗi, mọi sự đóng góp và xây dựng từ bạn đọc sẽ là nguồn động lực đáng kể giúp người viết tiếp tục việc phục vụ trong khiêm tốn hầu làm vinh danh Chúa và mưu ích cho các linh hồn.

Giờ đây, xin trả lại không gian rất riêng tư cho bạn đọc và cuộc đời Người của Chúa. Chúc bạn có những giây phút lắng đọng ý nghĩa bên vị Tội tử Chúa. Trong lúc bạn đang cầm đọc tập sách mỏng này, cả Giáo hội đang háo hức chờ ngày vị Tội tử Chúa được tôn phong chân phước. Vì thế, xin đính kèm cuối tập sách này Kinh XinƠn với ĐHY Nguyễn Văn Thuận. Hy vọng nhờ việc năng đọc lời kinh này chúng ta sẽ nhận được nhiều ơn lành của Chúa qua lời chuyển cầu của ngài, và nhờ đó, mà việc tôn phong nhân đức anh hùng nơi ngài sớm được thực hiện.

1. ĐHY Phanxicô Xaviê, Chứng nhân Hy vọng, tr. 93-94.

*Đức Cha Thuận, người bạn đồng hành
của quê hương.*

*Quê hương đang loạn lạc
đất nước đang lâm nguy
rồng hóa rắn vô duyên
mang sắc mầu u ám.*

Sau chiến tranh

*Đức Cha đã thành tên tội phạm
mang trái tim của kẻ hai lòng.*

*Một đêm đặc quánh ném ngài vào khoảng không
vô định*

*cuốn hết tương lai chảy về miền khói lửa
mọi sự đã ám mầu cách mạng
lòng người cũng hóa đá vô duyên.*

*đêm định mệnh chuyển mình sâu đêm tối
nuốt hết đam mê của một thời nở rộ*

giấu kín vào đất

hít thở quê hương

cuộn tròn ước nguyện

mai sẽ xanh mầu.

Áp ủ một tình yêu mong manh

Đêm có tối bởi lòng người khép kín

mắt mở toang

lòng chẳng thấy sao đêm.

CHUYẾN XE ĐỊNH MỆNH

Chuyến xe nào đưa ta vào cuộc chiến
ta gặp ta như thể chẳng quen nhau
miền ký ức chém quanh tên tù tội.
Hắn nằm đó cố nhớ vài “chiêu võ”
xuất kiếm ra hắn giết trộm quá khứ không tên
rồi đuổi súc
đánh tay không với trí tưởng tượng
đắm vô vọng
mong thoát cảnh điêu tàn
mong được chết khi thấy nhành hoa nở
lại gục đầu ôm gối chiếc đêm khuya
nức nở
bỏ ngỏ
ngậm ngùi
sụt sùi cay.
Chiếc xe định mệnh lướt nhanh trên đường quen
để lại khói
bỏ lại ước mơ của những người vô tội.

Mấy bánh xe sau hỏi mấy chú bánh xe trước:

Anh dẫn chúng tôi đi đâu đây ?

Chẳng phải chúng ta đang sống trong thời bình ?

“Đúng vậy, em ạ

Nhưng vẫn còn những kẻ khóc thầm cho quê hương.

Hắn phải được đem đi để biết vui với đồng loại”.

Chú bánh trước đáp thế.

Chú kia còn chưa kịp liếm mép

vì dính phải nhựa đường

thế cũng vụn vẹo lại:

“Em chẳng nghe ai nói ông này làm loạn cả

cố sống hòa mình hết mọi anh em

cả chúng em cũng được ngài quan tâm đến

cho hưởng những làn nước sạch

cuốn hết bụi đời

để chạy thông dong”.

Thở một hơi, lại tiếp tục cao hứng

như thể một chúng nhân

chưa một lần bội phản:

“Chính ông nhờ em chở đi đến những buôn làng
bất hạnh

thấp yêu thương

cho ruộng lúa mênh mông

Tặng chiếc áo

ấm người đang cúm lạnh.

Thổi ước mơ
thắm những mái tóc xanh
Chắp cánh bay
nâng hàng tu sĩ trẻ
Nói chi hết những gì ngài làm đó
chỉ vì yêu vì hòa bình nhân gian
vì thăng tiến Giáo hội
vì yêu quá quê hương”.

Chú bánh trước tỏ dấu bất bình phản pháo
Miệng vo tròn như bị gai đâm
Dãi nhệu nhạt hôi mùi xú ối:
“Mày nhỏ bé biết gì chuyện lớn lao
Hắn làm thế chẳng khác chi trao thuốc phiện
làm mê dân láng láng chút muện phiến
rồi vênh vào tưởng mình như chúa tể
hét ra lửa
đốt linh hồn
phà hơi thổi
giết đàn chiên
Chở hắn đi chôn sống vào ngục tối
Để xem còn cố hy vọng triển miên” .
Chúng phóng nhanh khiến những đám cỏ thức giấc
Những cánh hoa đêm uống vội sương mai
ngỡ ngàng

vội vàng
dụi lấy khước mắt còn đang ngái ngủ.
Chị Hướng Dương hỏi bé Cỏ Xanh:
“Có chuyện gì mà vội vã thế?”
Chẳng cần chờ bé nói nhỏ vu vơ:
“Có gì lạ đâu, xe chở những con người vô tội
Lần này có cả Đức Cha Thuận thân yêu
Chúng chở những con người khảng khái khai đường
tìm ánh sáng
Chúng biết đâu, ấy là cơ hội cho bậc hiền nhân:
Thắp ánh sáng
đời u tối
Mở môi cười
kẻ lầm than
Đem bình an
người lỗi tội
Gieo tiếng hát
kẻ cơ hàn
Níu hy vọng
ai hấp hối
trở về Quê tim thỏa hân hoan” .

Cởi bỏ chiếc áo chùng thâm kỷ niệm

Ngài thức giấc

Họ buộc: phải cởi bỏ chiếc áo chùng thâm.

Ngài lưu luyến mở ra từng chiếc nút

ba mươi ba nút là ba mươi ba năm Thầy Chí Thánh
sống ở trần gian.

Từng chiếc nút, từng kỷ niệm với Thầy

Trân trọng

Nâng niu

Đắng lòng

Bất lực.

Ba mươi ba nỗi đau hay niềm vui đáp đổi
từ hang đá Belem đến đồi Sọ

Xin gửi về sống khoảnh khắc Phục sinh.

Chúng bỏ chiếc áo vào sâu trong đêm tối

ủ thánh tích trong buồng kẻ vô ơn

chôn kỷ niệm thánh thiêng cho lên mốc

khóa ký ức dần thân biến thành tro.

Ồi ! Chiếc áo chùng thâm màu đen uy lực huyền bí
 làm tăng vẻ uy quyền vinh quang cho ai khoác vào.

Chiếc áo đen bao trùm màu tang tóc

Chết cho

sắc đục đê hèn

Chết cho

vinh quang giả tạo

Chết cho

lợi lộc nhuộm màu thời gian

Chóng qua

Mau tàn.

Khoác áo đen sống một đời tù bỏ

bỏ quê hương để được Quê Trời

bỏ gia đình hầu xe kết Gia Sư, vị Thầy Muôn Thuở

bỏ anh em cố xiết chặt đại đồng

bỏ tình yêu đổi lấy tình thâm

bỏ chính mình như gặt lại bản thân

bỏ tất cả để được Vô biên

Trong Giêsu vạn phúc vô song.

Áo chùng thâm

thân mềm mại không kém phần vững chãi

lướt qua gió sánh bước cùng mây

thân bụi đường

dặm trường

Giáo hội chẳng khác chi bệnh viện dã chiến

lòng trái lòng, ôm khắc khoải triển miên.

Ôi yêu quá ! Những đoàn người bước vội
tìm an nhiên trong nước mắt tội đồ
Chân bước đi, lòng rộn ràng khắp khởi
Cứu linh hồn
thoát bến mê
tiến về Thành Đô.
Thế mà !!!
Ngài mặc vào chiếc áo tù, cái tạo
Số 13 to tướng gắn ngực hèn
xóa hình hài
lột nhân phẩm
người hay ngợm
sống bằng vai.
Dở khóc dở cười mặc ai !

TÂM SỰ CHIẾC ÁO TÙ VÀ THỜI GIAN

Tôi là chiếc áo tù nhất hạng
toàn thân là chất liệu quê hương
tinh hoa tuyệt vời giữa trời và đất
được thêu dệt từ tay con Đất Việt
Tôi đã sống qua bao thời điên loạn
hết chế độ này đến cường quyền kia
Chúng chết quách, tôi sống mãi
cùng quê hương hướng tương lai.
Tôi đã gặp tù nhân số 13
vào buổi bình minh chập choạng
cơ duyên nào lại vô vậ nhau
sống chết cùng nhau 13 năm trường.
Tôi nhờ ông mà biết thêm sự đời
Ông vì tôi mà thêm tinh tấn
Thuộc về nhau như hình với bóng
ôm chặt nhau sống chết chẳng rời.

Tôi hỏi ông vì sao nên có sự
Ông lặng thầm thả hồn cõi mệnh mông.
Tôi tự nhủ
Nếu bảo rằng ông: vô tội
nỗi đau càng gặm nhấm tương lai
tổn thương thay kiếp sống mệt nhoài
gieo hy vọng gặt miệt mài tin yêu.
Thôi , thời gian sẽ trả lời.
Còn nếu bảo ông: có tội
Hóa ra đời này công bằng thay !
Tôi bắt đầu tập quan sát để tìm manh mối
Xem ông là người thế nào ?
Tội trạng ra sao ?
Suốt 13 năm sống chung
Chỉ có một điều cần nói: bao dung.
Tôi đã từng được khoác lên
bao hình hài
bao thân phận:
Từ bậc quan quân
đến kẻ nô hèn.
Ôi ! Nhiều tâm hồn vô tội
Cố gồng mình nuốt lấy thời gian.
Uốn gối
Cúi mình
không khuất phục

khoanh tay
miệng bắm
chẳng tham danh.
Ném quá khứ
cuộn tròn trong ký ức
Quanh cổ áo nếp gấp đếm ngày dài
ngóng cổ chờ xem ánh ban mai
Đêm tối vẫn là bạn đồng hành
Chúng đê nặng
Ghì chặt
Nỗi lòng vụn vỡ
Thời gian đếm được là tiếng thở dài.
Lòng nhủ lòng
tìm an ủi trong khoảnh khắc uy hùng
Một thời trai trẻ vấy vũng
khắc tên vào từng nỗi nhớ vô vọng.
Đêm tối như có phần bẽn lẽn
rót vào hồn những giọt nhạc miên man.
Từng nhịp thở
Cảm tạ
Đền tạ
Sống hiện tại
Đong đầy thốn thức con tim
gieo yêu thương phủ quanh oán thù
tìm trốn ẩn vỗ về miên mạn đắng

cuốn hồn thơ thoát ly ám ảnh mịt mù
 thấp hy vọng thuyền thả ngắm bến trăng.
 Áo sờn vai gánh tải hờn nhọc mệt
 màu phai dần tình đượm thắm thương yêu.
 có vất vả cũng đáng phận hèn mọn
 lòng rộn vui
 chia sẻ
 gánh chiêm hoang.
 Tưởng bỏ Giáo phận
 cuộc đời như vô nghĩa
 chính nhà tù
 là Tòa Giám mục trong tim.
 Động lại trong tôi: giọt nước mắt vô hình
 Áo đẫm ướt ôm trọn một bóng hình.

Múc tương lai
 Đổ tràn trí tưởng tượng
 Chu du khắp chốn chẳng đâu là nhà
 Quê hương tự tại tim ta
 Yêu thương – lẽ sống thật là chính nhân.
 Thời gian động lại trên tường kín
 tương lai ứa sạn hạt mốc trắng xanh
 Cửa từng lớp da
 ngắm tan vào xương tủy
 Lộ nguyên hình nổi lực bất tòng tâm.

Nỗi khát khao
ném vào tương lai vụn vỡ
Mặc thét gào
sóng từ giã đại dương.
Dù biển cả có trăm ngàn con sóng
vẫn gục đầu nuốt ngược ánh trăng tàn.
Chuông lạnh lạnh khiến hồn ta trĩu nặng
Đàn chiền tụ họp mà chẳng thấy chủ chăn
Khát nước uống
cổ gượng hớp không gian
Nghèo tình thương
đâu khóc đòi kẻ lạ ?
Túng Hiện Diện
ai lấp đầy tâm can.
Càng nghĩ ngợi
càng đau lòng se thắt
Càng cứu mang
càng nặng dạ sục sôi
Cố níu kéo
cố ghì mình nắm chặt
Mãi vùng vằng
vẫn ngục tù im hơi.
Lúc buông lời
lòng nào như nhẹ nhõm
Gió ru hồn: hãy bình tâm

Con đi tìm Chúa sao lắm việc Ta
Mãi buồn chi
ánh dương tà
Sống phút hiện tại “việc nhà” Ta lo
Tình yêu lớn
đợi chờ gọi sống
Phút êm trôi
hy vọng bình yên
Đời vui có Chúa kể bên
ý Ngài quyết giữ sớm nên thánh hiền.
“Chấm này nối tiếp chấm kia
ngàn vạn chấm thành một đường dài.
Phút này nối tiếp phút kia
muôn triệu phút thành một đời sống.
Chấm một chấm cho đúng
đường sẽ đẹp
Sống một phút cho tốt
đời sẽ thánh
Đường hy vọng do mỗi chấm hy vọng
Đời hy vọng do mỗi phút hy vọng”
Đường Nên Thánh do mỗi chấm sống thánh
Đời nên thánh do mỗi phút “hóa thánh”.
Nhờ Chúa thánh hóa mỗi ngày
mà ta hóa thánh đong đầy hôm nay
Tương lai có đếm ngày dài

rêu phong bao phủ
bóng Ngài bao la
Tháng ngày Chúa ở cùng ta
phút giây Ngài vẫn đậm đà
tử tề.

TIẾNG CHUÔNG NGÕ TIẾNG LÒNG

Lanh lạnh tiếng chuông thân thương
kéo ai về vùng trời thơ ấu
rộn ràng bước chân
bỏ lại khuất lưng mái nhà yêu dấu
bỏ lại quanh tai tiếng ru à ơi
tiến về giáo đường Ai đang mời gọi.
Gót non bén duyên cùng đất đỏ
dép mỗi mòn soi tỏ đường đi
song hành cùng Chúa sá gì
vui quên khổn khó nhọc chi
linh hồn.

Tiếng chuông nay sao nảo nề quá bội
lỡ làm lữ
chôn chân tận đêm tối
chĩa chực chờ
quờ khoảnh khắc sáng tươi

thừa thấp thỏm
 nhủ lòng thêm chút nữa
hóa hững hờ
 nắng ấm phủ ngoài môi
mãi mãi mê
 lắm khi quên hiện tại
nặng nề nề
 mang khổ giá sờn vai
đời đắp đổi
 quyết một lòng theo Chúa
chí chín chắn
 nên thánh giữa trần ai.

Muối mặn mà mang mùi mẽ mệ mển
 mắt mơ màng muốn mong mỗi một mai
 môi mấp máy mãi mê mà mùi mẫn
 mơ mỗi mòn một Miến Mối Mênh Mông.

Tiếng chuông đánh thức lòng mỗi mệ
 ngập rộn ràng một chút băng khuâng.

DỰ NGÔN VỀ NHỮNG KẺ ĐỒNG HÀNH

Tôi là chú chuột nhất
loắt choắt
linh hoạt
là bản tính của tôi.
Nơi tôi sống là những cống rãnh
thức tôi ăn là cao lương mỹ vị của những kẻ giàu sang
Họ chấm mút cho vui đầu lưỡi
vứt đi như rác rưởi
đồ ôi
Nhờ thế tôi béo trực béo tròn
sống an nhiên thanh thản nằm chơi
Có đôi lúc cuộn tròn theo con nước
Mưa đầu mùa trút chất độc xuống đầu
Tôi choáng váng
chập choạng
Khóc than cho số phận oan khiên

tôi vô tội có sao đời đầy đọa
đẩy vào tù chẳng phán xét công minh.

Hóa ra đời vẫn đẹp !

Tôi giáp mặt cùng người tù mang số 13

Tỉ tê

vỗ về

hết ê chề.

Tôi kể ngài nghe cuộc phiêu lưu lang bạt

Sống chui nhủi rút ruột tuổi thanh xuân

vốn là loài gặm nhấm

tôi đã đặt cược với mọi cuộc chơi

sống anh hùng làm chúa tể bóng tối

Khiên mọc chở che tôi là hũ gạo

mũ chiến đội đầu là nắp cống cạnh sông

kiếm vung chiến sĩ là răng nhọn hoắt

mũi nhọn uy hùng xuyên thủng gian manh

Mọi sự sẵn sàng cho tôi lâm trận

Tiếng khóc mỹ nhân chẳng động lòng tráng sĩ

cổ nén mình quyết chí thóc thành cơm

cho đàn con nheo nhóc.

Tôi đã bày mưu chiến sự

dụ lũ mèo chạy vội đón bóng ma

sống giữa đời anh hùng chính là ta.

Con người ngày nay quen hưởng thụ

sống thừa mùa chật đất

chật đường đi
Cổ gian tham cũng bị ta rúc tĩa
Họ vô tình lãnh án tội với đời
tiếng lương tâm chẳng còn răng cắn
Chúng ghét tôi thể kỳ đà cản mũi
Chúng chẳng tường bản tính chúng như tôi
Chỉ gặm nhắm
rúc tĩa máu đồng bào
Rồi cười đều
cớ sao người ngu ngơ.
Cả một đời tôi cố tìm người trong sạch
Ngài xứng bậc kỳ tài giữa chư dân
Tôi mãi mê theo sự đời gian trá
Ngài dạy dỗ
bảo ban
Tôi đầu hàng
hối hận
chút đặng lòng
vụn vỡ
trên tro tàn
quyết chí tu thân.
Vừa thấy ngài tôi nằm ra giả chết
như đầu hàng bởi tay kẻ tù đầy khát máu
Mắt đảo nghiêng thấy Ngài không đáp lại
chẳng vùng vằng

đuổi tôi đi
Hóa ra ngài bất lực
không thể chuyển mình
lại chẳng kêu la
Bỗng thoáng thấy ánh mắt nhân từ
cố giao hòa với vạn vật
Ôi, chiến sĩ của hòa bình !
Tôi vẫy đuôi
xin ngài một ân xá
Ngài gật gù
như tỏ dấu bình an.
Sau khi đã trao đổi
mắt trong mắt
lòng kể lòng
Một ngày kia
Ngài giao tôi tìm thức ăn cho các bạn
Tôi làm cách miễn cưỡng
Ngài vỗ về
khuyên răn
Ngài hiện diện
lấy tình thương đáp lại vị kỷ
biến đối thủ thành bạn hữu anh em
Từ đây các loài sống chung một nhà
có người cha làm quan tòa kết nối.

Tôi là loài rắn mối
con cháu bao đời của con rắn Vườn Địa Đàng xưa
mang dòng máu kiêu hãnh oai hung
thách thức mọi thế lực trần gian.
Tôi đã tiến hóa thành loài có chân
ấy là cú lột xác ngoạn mục
Đổi hình hài:
Vào một ngày biến động
tôi trườn thân trên mảnh đất quen thuộc
đã bị nhiễm dầu
nhiễm mỡ
Thật vất vả uốn thân về phía trước
bỗng nhiên một con người xuất hiện
quất mạnh thân tôi những ấm ức bao đời
như giải tỏa những năng lực bất hạnh
đổ dồn lên một tạo vật đáng thương.
Tôi tổn thương tẩu thoát vào bụi rậm
khỏi ánh nhìn soi mói của nhân gian.
Hóa ra những vết thương khô dần
tạo nên những cái chi chi là lạ nơi góc thân tôi
Một nỗi đau đến xé da
cắt thịt
cực điểm là niềm khoái trá
đê mê
Một phép lạ tỏ tường

cuộc lột xác hóa thân
Tôi đã sống một thực tại không tưởng
nổi khắc khoải vượt ranh giới cha ông xưa
Tôi mất gốc
mất căn tính một thời
Sống cho tương lai
một quãng trời vô tận
vô định
Xin phó thác cho Đấng vô hình.
Tôi bò tới trước
bỏ lại cả quá khứ cha ông
lập nên trang sử mới
lấy họ là Rắn và tên là Mối.
Tôi bắt đầu phiêu lưu
thách thức bản thân
vượt những bức tường cao vĩ đại
Tôi nghe nói:
Bức tường cao nhất thế giới là nhà tù của chế độ
Tôi đã tìm đến để chinh phục đỉnh cao
Ai ngờ lại bị vị tù nhân mê hoặc
chết lặng người giữa cuộc sống vô cầu
Ngài thanh thoát
tôi điêu ngoa khoác lác
Ngài vui tươi
tôi nén giận tím người

Ngài bình an
tôi bàng hoàng tăng động
Ngài đã thắng
trong cuộc chiến không cân
Một tinh thần – một tinh tình
Xin qui phục
làm tất cả những gì ngài muốn
Ngài bảo tôi mang về những tin tức Tòa Thánh
Ngài ngẫu nhiên những tờ báo cũ kĩ
nuốt từng chữ vào bụng tiêu hao
hóa thành máu lưu chuyển cả thân tâm
Nỗi thao thức của Giáo hội như cuộn cháy
sáng miễn ký ức
năng động cả tâm trí
lại tê liệt con tim
đổn sức lực cho tay chân quờ quạng
giọt nước cuộn tròn
cổ vượt rào cản
úa tràn
niềm hạnh phúc bất lực
nguồn bình an từ Đấng chịu đóng đinh
Bất lực nhưng tràn đầy nhựa sống
năng động không gian
úa tràn hy vọng
Ơn cứu độ nhưng không

bỗng sáng rực một ánh nhìn tinh khôi
Hiểu biết
thấu cảm
sóng ngược dòng về biển cả mênh mông
Dù sóng bị cầm tù đâu đó
biển vẫn hát khúc ca tạ ơn
vì biết sóng vẫn giữ lòng thanh khiết
vẫn thủy chung
một dạ đơn lòng
Sóng bị cầm tù
cho biển cả bình an
Ai tổn thương
vẫn tổn thương
Mang vết hằn của đêm trường bất tận
mong chữa lành
Một sáng vĩnh hằng
biển thét gào
cố nén niềm đau
mặc sóng vươn mình vào suối cạn
ướp mặn mà cho đá hóa trắng bông.
Cầm tù báo
ngữ thư tình viết vội
Tay nâng niu
lòng chộn rộn khôn lường
Cảm ơn loài rắn mối
đã cho ta trải lòng biển khơi.

Chúng tôi là loài kiến vô tội
Dù thân đây nhỏ bé nghèo hèn
dường như trước mặt Ngài
mọi sinh linh đều trở nên cao trọng
Tôi nhận ra cuộc đời đáng sống
dù trong cảnh lao tù
vẫn hy vọng được yêu.
Ngài giao tôi sứ mạng
thăm dò mọi anh em
ai ốm đau liệt lào
chán đời thêm thất vọng
cần tìm vị cao tay
báo ngay vị tù nhân
Quả thật ngài linh diệu
có kẻ đòi tự vẫn
đang thắt cổ cầm hơi
Ngài đến bên vỗ về
chú bỏ ngay ý định
bỗng thấy đời đáng sống
vì được ngài trân trọng
vì được ngài yêu thương
Mặc tù đày giam hãm
Con tim vẫn tự do.

Đó là chiến công đầu tiên của lũ kiến chúng tôi.

Chưa hết

Chúng tôi dự báo

ba giờ nữa sẽ mưa to

Vị tù nhân bất động và bất lực

nơi biệt giam không người

Chúng tôi cầu cứu tất cả các loài kiến từ xa đến

chúng sẵn sàng tiếp quản

dọc khắp đường xa lộ

vào tầm nhắm chim bay

đạo quân thật hùng hậu

như tiến biệt kiến chúa

Chú một tay

Bác một chân

Tôi một thân

dồn hết sức hít vào

thở ra cho đoàn kết

đẩy ngài vào bên trong

chẳng xô xích cọng lông

nói chi đến thân mình

Bỗng thấy ngài ngửa ngáy

ngọ nguậy

lũ kiến được thể xông pha

đẩy dồn về phía trước

Ngài cứ thế lăn đều

Chúng tôi thở phào nhẹ nhõm
Bắt đầu đời tổ lên cao
cố giữ gìn giang sơn bao đời để lại.
một giờ
hai giờ
một ngày
hai ngày
Ngày thứ ba Ngài mới tỉnh
Bọn lính canh tưởng ngài đã chết
bụng nhảy cò thoát khỏi tên hiểm nguy
Nào ngờ ngài sống dậy
lời nguyện rửa biển thành nổi ngạc nhiên
lời thóa mạ hóa nên niềm cảm tạ
mắt đảo điên
hóa dịu hiền
tay quờ quạng tưởng chừng thấy ma
giữa ban ngày
Ngài hỏi thăm ân cần
họ dụi mắt cơn say
đáp lia lịa mấy câu
mà chẳng ai hiểu gì
Kể từ đó
họ tò mò gặng hỏi về một Đấng giúp ngài hồi sinh
Ngài say sưa diễn giải
như thể mình đang sống

đang bước đi với Thầy Giêsu
trên những nẻo đường xa xưa
Bỗng cất cao vài câu bình ca
tiếng La Tinh mượt mà
Là lạ
càng tạo thêm kịch tính
Hồ hởi
Hăm hở
Hăng hái
Há hốc
Hồi hộp
Hí hửng
Họ chờ một cái kết có hậu
nhưng tiếng keng báo hiệu hết giờ
đã cắt ngang tập một giờ giáo lý bất đắc dĩ.
Họ hẹn ngài tuần sau
lòng thêm thềm chưa thỏa
Họ xin ngài ghi lại lời bài hát bình ca ấy
rồi ngêu ngao như con nhà đạo
Hát tạ ơn Thiên Chúa cứu trùng.
Những chú kiến đánh hơi theo bước chân họ
tìm về nơi hội họp
Họ báo cáo như thể chẳng có chuyện gì
Cấp trên nghe thế
An tâm
Vững dạ.

Biết đâu đây
tơ lòng vương vấn
Biết đâu đây
khắc khoải tâm thần
Cố giấu đi
chút no thỏa tâm can
Sao chẳng giữ
giọt sương đêm vội vàng.
Một thời gian nghe ngóng và quan sát
Thấy bọn này khác thường
cấp trên hạ lệnh:
Các chú canh ông này
không đổi ca nữa
vì ông ấy tiêm nhiễm các cán bộ.
Sự việc đến tai ông Thuận
Thầm tạ ơn nhưng càng thận trọng.
Chúa mỉm cười
sau chiếc áo tù nhân.

GIAN KHỔ

Gian khổ quả là điều hữu ích
giúp con học biết thánh chỉ Ngài
tự nhủ lòng:
tránh gian khổ
con đừng mong làm thánh
Gian nan đau khổ
là cơm bánh đêm ngày
chan hòa máu lệ
là nước uống thường niên
dẫu biết ngày mai trời sẽ sáng
sao đêm nay
lạnh lẽo
cô đơn
khô héo
mỏi mòn
tru tréo
tủi hờn
tựa ngàn năm.

Thức đêm mới biết đêm dài
trông chờ đến sáng vẫn hoài
khổ đau
Tám năm phục vụ sinh hoa trái
bỗng hóa thành vô chỉ một ngày
bão tố đã qua... rưng đầy sân trái
hóa kiếp phân tro mong thấm đượm một mai
tất cả là rơm rác
sống với Đức Kitô làm thỏa
Người có ngủ quên ư ?
thế nào thuyền cũng sẽ cập bến
nhớ đánh thức Người dậy
bằng những tiếng tơ lòng
bằng những lời nguyện tắt:
Lạy Chúa Trời, đến cứu giúp con
Ôi Giêsu, Danh Người là cứu chúa...
Sóng biển càng cồn cào
miệng ta càng thét gào
sóng gió cứ vũ bão
tình ta cứ mạnh bạo
sóng xô cuốn lên cao
chân ta đừng té nhào
sóng tình có khuynh đảo
xin cố bám chặt Phao
Phao cứu sinh duy nhất.

Có một ngày
quần quại
sợ hãi
khắc khoải
điên dại
đến chết được
mới thốt lên:
“Cán bộ ơi... tôi đau quá... xin xót thương”
Tên cai tù thân nhiên như hơi thở
liếc nhẹ qua đường
nhoẻn miệng cười khô
-Ông biết rằng: “Chẳng có xót thương trong một
thế giới vô thần...
Tất cả chỉ trách nhiệm... ”
buông lời câu nói
gió cuốn ngàn năm
tụ lại đám mây u ám
những giọt mưa
đọng lại
vo tròn
nhỏ vô tình
khóc thương cho quãng đời bất lực
chẳng chặn hạt mưa
chẳng sao tắt nắng

cố khơi nhúm lửa
hong hồng tóc mai
đêm bớt lạnh lùng
chìm sâu màu mắt
ấm nồng cánh môi
xin nhờn miệng cười
đời không chỉ là Đêm.

Đêm khủng khiếp nhất trong nhân loại là khoảnh
khắc trên Thập Giá
Đoàn người đông đảo tiễn chân Người lên Núi Sọ
hay nâng Người lên ngai vinh quang giữa trời.

Hai thanh gỗ khóc thầm vì bất xứng
chân chẳng vững vì sóng đời thổi ngược
chẳng tội tình lại bị giương cao.
Thân gỗ tôi bèn lặn chôn chân vào lòng đất
cả hai vỡ òa: một thời đã thuộc về nhau.
Đất nuôi dưỡng cây cho xanh mầu tốt lá
cây tỏa bóng râm cho đất mát thêm lạnh
cây lớn lên
dáng thẳng
hiên ngang
trưởng thành trong mọi hoàn cảnh
thách thức mọi cơn gió bạo tàn.

Sau giông bão
lá ngấn ngor nuối tiếc thời gian
liìa khỏi thân cây
khóc thầm
một chu kỳ định mệnh
trở về đất
tự hủy
hóa phân tro
tiếp vào đất
một niềm vui khôn tả
được tái sinh
trong nước mắt và máu hồng
cho thân cây vươn mình ra thế giới
đón ánh mặt trời sưởi ấm cả mùa đông.
Vào ngày giao mùa
thời cuộc phân ranh
tôi bị đốn đi và xếp vào phòng giam
ở lại trong đêm
khóc thầm cho duyên phận an bài.
Tưởng chừng như chẳng còn ai đoái đến
Vào một ngày Thứ Sáu buồn thảm
tên tù đã đến vắc đi
ông nâng niu như bản thân mình
còn tên lính mặt sát ông
và đánh vào tôi như thể kẻ thù muôn kiếp

thân nát tim đau
cả vùng trời choáng váng
ngã sông soài thêm khí thế kẻ hò la
chúng hả hê say mèm men chiến thắng
bỏ lại sau lưng
tiếng nấc cho nhân loại lỗi lầm.

Những chiếc đinh cũng nặng tình hối lỗi
tôi chỉ làm tròn trách nhiệm của riêng tôi
có chi bị dặt lên đôi
khóa chặt vòng tay yêu thương
chôn chân Đấng là Sự Sống.
Chiếc đinh bên tay phải thủ thủ với chiếc đinh bên
kia
như rót vào tai những tâm tình sâu kín:
“Ta khóa chặt tay Người, Đấng đã chữa lành bao kẻ
khốn cùng chẳng ?
Người đã chạm vào mắt người mù cho họ thấy
Đấng đã dùng tay quyền năng dẹp yên sóng cuộn
cuộn...”
Chiếc đinh bên tay phải cũng phân trần không kém
phần tin tưởng:
“Biết đâu đôi bàn tay bị khóa chặt lại một lần nữa
ra oai
Ta sẽ được xem một màn biểu diễn ngoạn mục.”
-“Chú nói có lý, vì bác thấy người này

có một năng lực rất phi thường
chưa thấy ai trong đám phạm nhân
chịu phỉ nhổ
sỉ nhục tù hồ
như ông này
vẫn một lòng tha thứ cho quân khát máu”
Chúng đã chấp tay lạy Trời cho mọi sự tốt đẹp.

Một tên lính như được soi sáng
đội lên đầu Người ngọc miện huy hoàng
mũ triều thiên vinh quang
Sỉ nhục hay vênh vang ?
Mọi sự bị bóc trần từ ý nghĩ trong thâm tâm lòng
người.

Ngai tòa là kiệu vinh sang Thánh Giá gỗ
triều thiên là vương miện cao sang
kết bằng gai nhọn
bảng hiệu ghi rõ danh tánh là Vua trời đất
Vị Vua bất bạo động đã giải cứu nhân loại bạo tàn
hiền lành và khiêm nhường
cứu nguy
kẻ gian manh và kiêu hãnh.
Những gì thế gian lấy làm điên rồ
Thiên Chúa đã chết và cứu độ
những gì con người xem là bất lực

Thiên Chúa đã phục sinh toàn thắng
Những gì còn bí ẩn nơi cung lòng Cha
nay được mặc khải trong yêu thương Thánh Giá.
Chỉ có Tình Yêu là vĩnh cửu.

Còn luỡi đòng tôi một đời trinh khiết
chưa từng trao thân cho kẻ qua đường
quyết tâm sống đời đức hạnh

chỉ bảo vệ non sống

phá mưu toan thù địch

chẳng ngờ lại cọ xát

một trái tim phập phồng

máu cùng nước chảy tràn

rửa thân mình bụi bặm

ánh tỏa nét tinh ròng

máu chảy tràn đến đâu

nước bén duyên theo gót

rửa sạch mắt người mù

tắm gội kẻ u mê thế sự

hâm mềm tim hóa đá

ướp hương nồng toàn thân

len lõi vào tận nhà tù cách biệt

chảy tràn trên tay một đời dâng hiến

uống cạn chén nồng choáng váng

nốc không chứa cạn.

Đêm nay u ám

lạnh tanh

mùi xác chết
ngậm đắng môi
nhưng ngọt lòng
vì được sống phần nào những khoảnh khắc đau
thương của Thầy Chí Thánh.
Ôi ! Gian khổ tù đầy chỉ như gió thoảng
sánh sao cân với những túi hờn
sỉ nhục
nơi vị Vua giáng thế
sống chết một đời cũng chỉ vì yêu
cái kết của miệng đời lãng xẹt
mà nên trân quý trước mắt Cha
chỉ vì thế gian vác vào sự tội
tự nguyện
tự hủy
tự hy hiến mình
làm của lễ cứu chuộc muôn dân
cứu luôn kẻ đã giết mình
cứu thay những kẻ bội tình vong ơn
cứu nguy kẻ khốn lạc đường
nặng tình người thế dạm trường mưu sinh...
Ngẫm bao nhiêu sự cảm thương tình Chúa
chết cho kẻ tù mọn hèn nếm chút gian lao
con chẳng khóc cho bản thân mình nữa
mà xót thương thế giới tội tình
được tìm về bên Chúa xót thương.

NHỮNG THÁNH LỄ ĐI VÀO CUỘC SỐNG

Ba giọt rượu gọn lỏn lòng bàn tay
nổi chắt chiu trong chén rượu này
Chén này bằng thịt mềm thay muôn vàn kim loại
cứng
có bụi trần nhưng vẫn tấm lòng ngay
Đôi tay này do chính Chúa ban tặng
quí giá hơn vạn kim loại làm nên chén thánh
Đôi tay đã được xúc dầu thánh hiến
đáng được Chúa ở lại
làm của nuôi muôn người.
Cũng đôi tay làm bao điều như bản
Chúa có biến thành máu tinh tuyền ?
Cũng đôi tay làm bao điều giết hại
Chúa có bằng lòng ở với sát nhân ?
Tình yêu hiến dâng lớn hơn tất cả
hóa mình ra không cho thiên hạ được nhờ

Tưởng ơn cứu độ ở xa kẻ dữ
Chúa cũng đưa về hưởng trọn nguồn thiêng.

Ôi mong manh phận người !

Ôi cao siêu chức thánh !

Chúa phán một lời

con trở về cát bụi

Con phán một lời

Chúa thuộc trọn về con.

Ngọn Lửa từ ngàn xưa đã có

reo vui nhịp sống vây quanh bàn tay

toàn thiêu mọi của lễ hy sinh trần thế

biến tan thành khói nghi ngút cõi Vô biên.

Đốt tinh chế rượu ngon thánh lễ

hóa Lương Thần nuôi sống hồn tù nhân

cho say khướt nỗi khát khao cháy bỏng

cúi đầu

tạ tội

bao lần thờ ơ.

Đốt tiêu ma cái tôi cũ kĩ

chôn vùi ủ dất

chết thối ngàn năm

một ngày vươn dậy

mặc lấy hình hài

hóa thành dưỡng chất
nuôi sống hồn thiêng.
Lửa đã đốt cháy bụi gai không thiêu rụi
cuốn quanh con như nhất thể thịt xương
cắt thịt da, ướp tận xương Sự Sống mới
bơm vào tủy nguồn Chất Trắng tinh khôi
tan thành Máu chảy tràn ngập tim nhỏ
cứng đờ
tê tê
chết lặng
bật người
phút giao hòa giữa Trời và đất.
Lửa đốt con
con hóa Lửa
Lửa là con
con là Lửa bao giờ ?
Lửa cắt da xé thịt ướp vào xương
ướp vào tủy
chút năng động của Thần Linh
vận hành cả một chi thể nặng nề xác đất vật hèn
sớm bén duyên cùng Lửa Yêu Thương.
Lửa bập bùng
hong hồn thơ hương về Thượng Giới
Lửa phừng phực
đốt nóng họng khô khan

Lửa tí tách
gọi niềm đau nỗi nhớ
Lửa râm ran
nung đỏ chốn hoang tàn
Lửa yên vui
đốt tan những giọt lệ
Lửa thì thầm
gieo khắc khoải tâm can
Lửa lang thang
kiếm tìm con chiên lạc
Lửa khắp khởi
mở hội vui cả ràn.
Nhà tù không đèn không ánh sáng
vị tù nhân thành Lửa chiếu không gian
cắt ngang khối tảng hăm u tối
mở toang vực thẳm chiếu tâm hồn nhân gian.

Và những tấm bánh không rõ hình thù
như thể thân xác kia
hơn một lần bấm dập
“Này là người”
chịu mục nát trong tay người đòi
hứng phỉ nhỏ
lãnh nhừ đòn

rước sỉ nhục
mặc tui hổ

...

chỉ vì yêu.
Tình Yêu chết
Thiên Chúa lên ngôi.

Ôi, Giêsu Kitô !
Vốn là vị Thiên Chúa
ngự cung lòng Chúa Cha
rời ngai vàng Thiên Quốc
bỏ tổ ấm Thiên Tòa
chỉ vì yêu nhân loại
đến ở với người trần
tướng làm vua cõi thế
xét xử đám phàm nhân
nhưng mặc thân nô lệ
chịu xử án bất công
không một lời ca thán
chẳng ôm lòng uất hận
lại một lòng bao dung
tỏ tình yêu khôn cùng
vui trọn niềm hiếu kính
tha thứ đám giết mình
hứa thiên đàng kẻ trộm

phó mình trong tay Cha
trao Thần Khí chan hòa
mọi sự đã hoàn tất
đoạn gục đầu thiếp ngủ
thời gian tìm Chốn Cũ
chờ Vĩnh Cửu hồi sinh
nhịp chu kỳ **tự hủy**
trong Tấm Bánh thấp hèn
nuôi thú dân tiêu tụy
phận lũ khách bon chen.

Mình Thánh được chuyển tay
qua những bao thuốc lá
sống chung kẻ tù đày
Chúa nặng tình dân lạ
rung động cả thiên đàng
rồi lần lượt
chầu ngày
ngắm đêm
Sự Hiện Diện kín nhiệm mà tỏa sáng
cuộc đời vui có Chúa ở tù chung.

PHÉP NƯỚC VÀ GIÁO HỘI

Từ lòng con ứa tràn nguồn linh thánh
phun vọt mạnh mẽ làn nước mới tái sinh
Nước từ cạnh sườn
máu từ tim chảy siết
cứu mang bao đời
Giáo hội dẫn sinh
Mẹ huyền nhiệm
hữu hình
thánh thiện
tội tình
trung trinh
Mẹ Giáo hội là mẹ lòng con
bao vinh quang
tù đày
hiên ngang
rạp đầu
vẫn còn đó vì có Chúa đồng hành.

Nước tù Thập Giá vẫn tuôn rười
Đã năm mươi năm sống làm người
con Chúa
con Giáo hội
cho ướn sũng nguồn Thánh Ân lai láng
khóc oe oe chết đi con người cũ
nhảy hân hoan con người mới bén duyên
Giáo hội từ đây vỗ về dẫn dắt
từng bước chân
từng nhịp thở con thơ
bước vững chãi
thở miệt mài thánh đức
sẽ có lúc chân khỏe nhưng chẳng bước
óc mệt nhoài sao nhớ nổi lời kinh ?
tay bủn rủn khóa chôn bằng xích sắt
miệng râm ran mỗi 2 tiếng: Giêsu.
Nước vẫn chảy tràn nơi đất thấp
chốn giam cầm vẫn hát khúc Tạ Ôn
tay chân chịu xiềng xích
lòng thơi thới tự do
Giáo hội quyết tiến bước
Biên cương tại lòng người.

LÀM QUẢN GIA

Vị tù nhân ưu tú
hóa thân thành quản gia
Vốn nhà nghề ca trưởng
ngài chăm sóc từng nhà:
“Bà con ơi, sắp đi tàu chuyển bến
chuyện say sóng khó lường
chớ ăn chi dọc đường
cá no mỗi chết cạn”.
Ngài lại đến hỏi han
Phát thuốc cho từng người
như người cha lo cho con cái
rước bệnh tình của lũ chiên con
vác đau thương khóc thầm vai gầy
sống kiên cường cho vững chãi tương lai.
Rồi những buổi giải lao giữa trời nắng
Ngài xoa dịu bằng những chuyện cười
Cả Phật tử, người Hòa Hảo, đảng viên

sống bên nhau
đại đồng
đại kết
Mọi người được tôn trọng
được lắng nghe
và chia sẻ những ngọt bùi một thuở
Vị quản gia sẽ phân trần đôi ngã
tìm ý chung trong suy tưởng khác thường
tìm tình yêu trong những rối ren vị kỷ
tìm phục vụ trong những mưu tính hơn thua
tìm chia sẻ trong những tim nhỏ ganh đua
để trở về với con người dung dị.
Chúng tôi là những tù nhân ngoại hạng
bên vị quản gia sống chết chẳng từ.
Lê gót mòn
từng góc phòng u tối
tay quờ quạng
lòng hiên ngang
mắt chập choạng
tim reo vang
một tình yêu thuần khiết.
Nước mắt nào tuôn rơi
làm mềm lòng chiến sĩ
nhỏ nặng giọt vào đêm
khoét sâu nền đá cứng

cuốn phăng đi cát bụi
hồn gập hồn sạch thêm.
Nói tí tê đôi lời
đoạn úp mặt lòng thình.
Vị quản gia khe khẽ
gõ cửa tâm hồn
gọi mời nhẹ nhẹ
sống hy vọng
vươn lên.
Nước mắt lại đong đầy
chảy tràn vui khước mi
Ôi đời này thật đẹp !
Còn đâu đó con người
sống một đời vì yêu.

LAO ĐỘNG

Màu u ám phủ đầy chốn tha hương
cảnh điêu tàn khắc sâu thêm tuyệt vọng
người cảm phần thải ra mùi ô ố
mặc cho ai giải thoát chí cảm cương.
Vị tù nhân cảm thấy nao lòng
hỏi Chúa: muốn con làm gì cho đám tù chung ?
Ngài lặng lẽ không trả lời
Nhưng lòng ai cứ bàng hoàng thốn thức
Cố làm gì cho con người an thỏa ?
Vị quản gia đã bày trò tiêu khiển
kể chuyện Tây
đọc chuyện Tàu
nhớ chuyện Ta
rồi pha vị mặn đắng
thêm chút đường
chút mùi tặc thơm tho.
Giờ giải lao bỗng dừng sinh động
người nói

kẻ cười
ai đó chia sẻ tâm tình
nhỏ to một nỗi niềm
chung chạ một vùng đau
chung chia miễn ký ức
Bạn đau tôi khổ có là chi
một chút đắng cay đời chộn rộn
lớn lên từng ngày cho đất nước ngày mai
mỗi chúng ta là từng viên gạch
đặt bước vững chãi cho tương lai
không cần biết ai là người thừa hưởng
chỉ mong sao quê hương được xanh màu.

Từng nhát cuốc
gieo hạt mầm đắng đót
khiến bông lúa khóc thấm tuổi thơ đau
ngày bung hạt cũng mang màu tang tóc
cả ruộng vườn ảm đạm
con chuột xấu số
ăn nhảm hạt nhiễm độc
bỏ lăn quay
chưa nói lời từ biệt.
Những bát cơm đó
ta cầm trên tay
làm bao công khó
nắng mưa vui đây.

Từ đây tôi trân trọng
những khoảnh khắc gieo trồng
hạt mầm của bình an
sẽ reo vui mùa gặt.

Từ đây tôi ân cần
những khoảnh khắc bón phân
vị đậm đà của đất
sẽ hát tình đơm bông.

Từ đây tôi chăm chỉ
tưới từng thửa đất khô
thấm mát mẻ lòng thành
trữ đồng đồng
trái ngọt thanh thanh.

Không gian trở nên như tình nghĩa
Vị quản gia nối kết từng tâm hồn
kẻ đau ốm cần chăm sóc
bát cháo nóng lẫn chút hành
ấm áp tình quê hương.

Kẻ lao碌 cần nghỉ ngơi
Ngài hỏi han
chăm sóc
báo cấp trên
cho miễn phần nặng nhọc.
Ông trực thượng quát lớn
vị quản gia ôn tồn:
xin làm thay chiến sĩ.
Ông động lòng gia giảm
lại thêm chút phần ăn bổ dưỡng cho an lòng.

Kẻ tâm thần sầu muộn
bỏ lao động lâu ngày
ngài vỗ về nâng đỡ
xoa dịu nỗi oan khiên
mắt tươi cười rạng rỡ
thấy đời như đáng sống
lao động là vinh quang
vì giàu thêm của cải
cho quả đất thêm thang.

Lao động là vinh quang
Vì những giọt mồ hôi
tuy mặn đắng
thấm từng luống đất nghèo

vỡ òa ước mơ xanh.
Lao động là vinh quang
Vì những hy sinh vất vả
nắng hấp đầu choáng váng
cháy da
bỏng lưng
đốt tan chảy toàn thân
tinh ròn nên muối trắng
nếm mặn đắng
nhưng mát lòng
vì những lao công vất vả
hẹn ngày đơm hoa kết trái.

Lao động là vinh quang
Vì tinh thần đoàn kết
từng nhịp thở đồng lòng
cuộn thành làn gió xoáy
thổi phăng những lo toan
cuốn theo lòng nghi kỵ
hóng mát buổi trưa hè
thổi bùng lửa tin yêu
cho đôi mắt sáng ngời lẽ sống
đôi tai biết lắng nghe
tiếng thở dài
môi miệng khôi hài
răng lưỡi đồng thanh
tay vuốt trán

chất chiu những giọt mồ hôi trộm
ướp vào trí khôn
cho sáng tạo thành hình
theo máu chảy về tim
bơm căng lồng ngực mở
chấp cánh tình yêu mong chờ.

Lao động là vinh quang
Vị nhân phẩm lên ngôi
nhân vị được định hình
nhân văn tìm lối thoát
giữa chốn tù thất đoạt
thân bồng hóa mình rỗng.

Lao động là vinh quang
Vị đồng sáng tạo trời đất với Đấng Toàn Năng.

Lao động là vinh quang
Vị được cộng tác công trình cứu độ
với Chúa Cứu Thế trong ba mươi năm đầu đời.
Làng Na-za-reth sáng tươi
có gương Ba Đấng một đời lao công.

Lao động là vinh quang
Vị cùng Thần Khí thánh hóa trần gian.

SỐNG HY VỌNG

13 năm 4 tháng 7 ngày
Thời gian dài sống trong hy vọng
đói ăn và khát uống
ngứa ngứa với ngậm ngùi
cô đơn nỗi dài đêm tối
tất cả đi vào vĩnh cửu và trống rỗng.
Tuởng chừng khô héo nhưng lại rất tươi cười
tuởng chừng bị quật ngã nhưng kỳ thực vẫn hiên ngang
tuởng chừng rất hoang mang nhưng tràn niềm an ủi
tuởng chừng bị sát thương nhưng lại được chữa lành
tuởng chừng mất tất cả nhưng lại được mọi người
thương yêu.
Con đã học chịu đựng những điều này từ người mẹ
tuyệt vời
người đã từng chứng kiến những cuộc thảm sát kẻ
thù
giết hại những người vô tội vì dân vì nước

người đã từng can đảm chôn xác các anh em
âm thầm
xót xa
lầm lũi
Bầm bập... bầm bập
Những lớp đất túc tưởi
khóc thương người vô tội
vỡ nát ra như thể chẳng muốn sống
buông mềm thân cho vơi nhẹ gánh gian lao
chống chắt chi cho chập chùng chua chát.
Rào rạo... rào rạo
Những cuốn chiếu ngõ ngang
ôm chặt lấy tình thân
trả về đất những gì là cát bụi
chút máu hồng tô điểm thắm non sông.
Râm ran... râm ran... rử rử... rử rử
những chục kính Kính Mừng
nghẹn họng
đáng lòng
xin tiễn người về miền Đất Mới
nơi công lý ngự trị
công chính trường tồn
công quả phân ranh
công phúc để dành
hưởng trọn niềm vui Miên Viễn.

Khi ấy

con mới hiểu: Thế nào là hy vọng vào Sự sống đời sau.

Mẹ luôn trân trọng những bóng hình đi qua đời mẹ
khắc sâu trong ký ức mọn hèn

ngấm dần vào tim ướp hương kinh sớm tối

gọi tên từng người vang nhịp khúc Vô biên.

Đêm ru con ngủ bằng những chuyện các thánh Tử
đạo

Máu nhuộm non sông

đầu rơi pháp đình

miệng thắm tha thứ

lòng rộng hân hoan

những đau khổ chết chóc đời này

sánh sao cân phần vinh quang Thiên Quốc.

Và những bài hát ấy rạo rức tim con

chảy hân hoan trong từng huyết mạch

đổ dồn về những góc ngách tâm can

khóc vui thỏa như dự phần Tiệc Cưới

òa vỡ vụn trong góc tối tù giam.

Lạy Mẹ Maria, nếu con không còn giúp ích cho đời

Xin được chết trong vòng tay từ ái.

Thình lặng... vô hồn

thình lặng... chết chóc

thình lặng... vô hình

nhưng sáng tỏ bình minh
Hãy sống và hy vọng
niềm vui nào chẳng mua khúc ai ca
hạnh phúc này đánh đổi bằng giá máu
sóng sánh đây phải gạn lọc trong bùn
vinh quang sau đắp đổi chốn trần ai.

ME MARIA – NGÔI SAO HY VỌNG

Ngày lễ Mẹ được rước lên trời
ngày con bị rước lên một chiếc xe lạ
Chúa thưởng công Mẹ phúc thiên đàng
con bước đi giữa trời chập choạng
Mẹ được phong làm Nữ vương vũ hoàn
con làm Giám mục liên giáo phận(1)
Mẹ ví như ngôi sao hy vọng
con là tù nhân chẳng được khoan hồng
run rẩy trong tay cổ tràng hạt
miệng mấp máy lời kinh
lòng hốt hoảng
bàng hoàng
tay xích xiềng
tim trống vắng

1. Làm giám quản coi sóc tù nhân không kể lương – giáo mà ngài tự xem như là việc mục vụ trong tù.

mắt lờ mờ
ruột gan rối bời
tâm can lên tiếng:
Xin Mẹ hãy ở cùng con.
Chút bình tâm
lẳng đọng
Chúa muốn thế
Mẹ cũng thế
con an lòng.

Nhớ lời xưa cha mẹ dạy
con tự do lục lợi
chảy tan vào miền ký ức thân thương
tiếng đầu đời ú ớ: Ma... Ma
hạt mầm Maria được chăm bẵm
tưới tắm
và lớn lên bằng những lời kinh vụng dại
một ngày đã sinh hoa
rồi tiếp tục vun trồng trong tiểu chủng viện
Ôi, Maria, mối tình đầu của lòng con.
Khắc ghi Lời Chúa trong lòng
suy đi nghĩ lại hâm nồng trái tim
tâm can khắc khoải kiếm tìm
vuông tròn Ý Chúa trọn niềm trung kiên
sớm hôm cùng Mẹ ca khen Chúa

tối khuya với Mẹ tạ ơn Ngài
từng bước đi như có Mẹ dẫn dắt
lên tận đỉnh đồi Calvé
xin được đứng thẳng hiên ngang như Mẹ.
Rồi một ngày Mẹ dắt con lên bàn thánh
ngõ ngang
sốt sáng
cùng Mẹ dâng của lễ chính Con Yêu
nghẹn ngào
nức nở
vì sao Chúa quá yêu con ?
Mẹ thầm thì:
“Hãy cùng Con Mẹ cứu thế giới
Mẹ không hứa cho con hạnh phúc, để dãi đời tươi
gian lao xiềng xích đang chờ đợi”.(2)
Giờ đây, trong cảnh tù đày
con mới hiểu:
Mẹ đã chuẩn bị tâm hồn con
chấp nhận Thánh Giá Chúa trao.
Ôi, nghiệt ngã... nhưng... có Mẹ đồng hành
Con xin đi trọn con đường Nền Thánh
điều gì Chúa muốn

2. Lời này, ngài nhận được trong một lần cầu nguyện tại hang đá Đức Mẹ Lộ Đức.

con cũng muốn
nay còn
bùi ngùi
đau đớn
sụt sùi
mai đây chấp nhận
thêm phần công lênh.
Qua bao lớp tường nhà tù
con chẳng có khái niệm gì về ngôi sao
đi sâu vào tận góc khuất của màn đêm
đi đến cùng nỗi đau mất tất cả
mất tự do
con nhận thấy sự hiện diện của Ngôi Sao Hy Vọng
Mẹ có đó đếm theo
từng giấc ngủ phì phò vì mỗi mệ
từng hơi thở khụt khịt vì hoang mang
từng tiếng nấc sụt sùi
từng tiếng khóc, nước mắt
lạc lững nhỏ xuống thời gian một màu đen nghịt
bỏ lại Vĩnh Cửu chút hoài cổ mong manh
Ôi, Mẹ đã khóc vì con hay vì nhân loại tội đời
phút gục đầu thống hối
xin trở về hư vô.
Thời gian cuốn trôi tìm say Bến Đỗ
khắc khoải đời chờ cặp bến an vui

tưởng ngủ hết đông sang xuân quá độ
Lễ Mẹ Dâng Minh thả thuyền tự do.
Ngày Mẹ dâng mình cho Chúa trong đền thánh
con thên thang vào đời
cao rao khúc hát tạ ơn:
Quê hương nuôi con khát dòng sữa mẹ
thấm đượm dòng máu anh hùng phơi thây
Giáo hội ấp yêu ấm vòng tay vươn mãi
Cho con no thỏa hai tiếng: Mẹ yêu.
Mẹ quê hương
dãi dầu
nặng sầu
nuôi khôn lớn.
Mẹ Giáo hội
bồng ẵm
chăm bẵm
sống nên người.
Mẹ tình thương
dắt dìu
nâng niu
chân thẳng bước
về Quê Trời
... Tự do...

PHỤ TRƯỞNG

KINH XIN ƠN VỚI ĐHY NGUYỄN VĂN THUẬN

Lạy Thiên Chúa toàn năng và hằng có đời đời,
là Cha và Con và Thánh Thần,
con cảm tạ Chúa vì đã ban cho Hội Thánh
gương chúng tá anh dũng
của Đức Hồng Y Phanxicô Xaviê Nguyễn Văn Thuận.
Kinh nghiệm khổ đau trong ngục tù,
được Ngài sống liên kết với Chúa Kitô
chịu đóng đinh,
dưới bóng che chở hiền mẫu của Mẹ Maria,
đã rèn luyện Ngài nên một chứng nhân sáng ngời
cho Hội Thánh và toàn thế giới,
về sự hiệp nhất và tha thứ,
cũng như về công lý và hòa bình
Con người dễ thương mến
cùng với sứ vụ Mục tử Giám mục của Ngài

tỏa chiếu rạng ngời ánh sáng của đức tin,
nhiệt tâm của niềm hy vọng
và sức nồng ấm của đức ái.
Giờ đây, nhờ lời bầu cử của Ngài
và theo thánh ý Chúa,
xin Chúa ban cho con được ơn đang khẩn cầu,
với niềm hy vọng thấy Ngài
sớm được vinh hiển trên bàn thờ.
Amen.

Imprimatur

Vatican, 16.09.2007

+ **GIAMPAOLO CREPALDI**, Tổng thư ký

Hội Đồng Giáo Hoàng Công lý và Hòa Bình.

MÙA CHAY, ĐỌC TRƯỜNG CA VỊ TỘI TỐ CỦA THIÊN CHÚA

Đôi nét về thể loại trường ca

Trường ca là thể loại chiếm vị trí quan trọng trong nền văn học dân tộc và văn học thế giới. Trường ca có dung lượng dài (trường), có yếu tố ngôn ngữ nhạc điệu (ca). Trường ca theo nghĩa đen là bài hát dài, qua nhiều thời đại, loại bài hát dài bằng thơ kể chuyện phát triển theo nhiều chiều hướng khác nhau. Trong ý nghĩa nguyên thủy, nó không nhất thiết phải là Thơ, như trong âm nhạc, trường ca có độ dài lớn hơn ca khúc, cấu trúc tự do, liền mạch, liên kết chặt chẽ với nhiều khúc đoạn. Thí dụ, trường ca *Hội trùng dương* của Phạm Đình Chương, *Người Hà Nội* của Nguyễn Đình Thi, *Sông Lô* của Văn Cao, *Đóa hoa vô thường* của Trịnh Công Sơn...; hoặc trong văn xuôi như *Những linh hồn chết* của Gô-gôn... Ngày nay, trong các tác phẩm văn học có sự đan xen giữa các thể loại, cho nên tìm một định nghĩa cho trường ca là rất khó.

Ở Việt Nam, thời cổ đại có những trường ca nổi tiếng của các dân tộc anh em như *Đam San*, *Đam Di Xinh Nhã*. Trường ca đang vận động và giàu biến ảo. Trong

giới sáng tác và nghiên cứu, đang có nhiều ý kiến tranh luận về thể loại này. Có hai khuynh hướng chính:

- Trường ca là thể loại kế thừa anh hùng ca cổ-trung đại, nhấn mạnh tính tự sự, tính sử thi, tính anh hùng.
- Trường ca là sự giao thoa giữa tính tự sự và tính trữ tình, nhưng cảm hứng anh hùng ca vẫn chủ đạo.

Trường ca hiện đại phát triển theo hướng trữ tình hóa vì tự sự đã có tiểu thuyết và điện ảnh.

Trường ca phải hàm chứa một nội dung lớn, làm nên chất sử thi, tái hiện một quãng đường lịch sử hoặc một chuỗi sự kiện quan trọng. Trong những năm gần đây, trường ca được sử dụng nhiều và thường viết về chiến tranh. Nhu cầu tổng kết những gì đã đi qua trong thời chiến, nay có thời gian để suy ngẫm, trường ca là thể loại thích hợp để người viết thể hiện.

Trường ca hiện đại Việt Nam cũng theo xu hướng chung của thế giới và kế thừa chất sử thi của trường ca sử thi truyền thống.

Trường ca Người tù nhân mang số mười ba

Thật bất ngờ khi một tác giả chuyên viết sách về tâm lý, tu đức, với phong cách chính luận lại chuyển hướng viết trường ca, và đạt được nhiều thành tựu.

Sau biến cố tháng Tư năm 1975, có biết bao câu chuyện bi tráng đã diễn ra trên đất nước Việt Nam; có những chuyện đã được kể, đang kể, sẽ kể và cả những câu chuyện không bao giờ được kể. Dường như mỗi người dân Việt ở cả hai miền Nam – Bắc đã sống trong giai đoạn trước và sau chiến tranh, đều có thể trở thành nhân vật lịch sử, và Đức Hồng y Phanxicô Xaviê Nguyễn

Văn Thuận là một nhân vật lịch sử đặc biệt; bởi thế nên đã có nhiều người viết về ngài, ca ngợi nhân đức của một vị mục tử đáng kính. Những sự kiện tưởng như là vụn vặt, đời thường, diễn ra trong chốn lao tù lại có tầm vóc lớn lao; cho nên chọn thể loại trường ca để thể hiện cảm xúc là việc làm mới mẻ, độc đáo của người viết. Tấm gương nên thánh giữa đời đáp ứng đúng nhu cầu thực tại của đời sống Kitô hữu đã tạo nên những cung bậc cảm xúc nơi tác giả. Trong lời ngỏ, người viết cũng đã bộc bạch rằng linh đạo của vị mục tử “NIỀM VUI VÀ HY VỌNG” đã “mê hoặc” lòng người. Và trường ca Người Tôi Tớ Chúa đã ra đời.

Trường ca hiện đại nặng về thể hiện cảm xúc, tâm tư nhà thơ, thiên về trữ tình, có thể có hoặc không có cốt truyện, dựa trên khung sự kiện để nhà thơ gửi gắm tình cảm, ý nghĩ. Ở trường ca này, người viết sử dụng cốt truyện theo chuỗi sự kiện của cuộc đời người tù, không nhằm kể lại cuộc sống nhà tù trong thời gian 13 năm 4 tháng 7 ngày, mà chỉ là để hình tượng hóa niềm vui và hy vọng trong chuỗi ngày đêm dằng dặc ấy.

Bắt đầu từ “*Chuyến xe định mệnh*”, tưởng như sẽ chôn hy vọng vào ngục tối, rồi việc “*Cởi bỏ chiếc áo chùng thâm*”, chiếc áo mục tử đầy uy lực huyền bí mà người ta không muốn thấy chiếc áo ấy trong chốn ngục tù. Khoác lên mình chiếc áo tù số 13, chiếc áo đã xóa hình hài / lột nhân phẩm / người hay ngọm / sống bằng vai, người tù đã sống cuộc đời chứng nhân của một giai đoạn đen tối nhưng huy hoàng. Cởi bỏ chiếc áo mục tử với 33 chiếc nút, ngẫm suy về 33 năm Thầy Chí Thánh sống ở trần gian, niềm hy vọng của người tù vẫn được

nuôi dưỡng để được nghe “*Tâm sự chiếc áo tù và thời gian*”. Lời tâm tình chân thành được thổ lộ :

*tôi nhờ ông mà biết thêm sự đời
ông vì tôi mà thêm tinh tấn*

thân phận áo tù không phân biệt kẻ trước đây là quan quân hay nô hèn, có tội hay vô tội, nó chỉ biết đồng hành với đêm đen, nhưng giờ đây thì đã khác, “*lòng rộn vui / chia sẻ / gánh chiêm hoang*”. Và người khoác áo tù số 13:

*tưởng bỏ Giáo phận
cuộc đời như vô nghĩa
chính nhà tù
là Tòa Giám mục trong tim*

Từ đó, tiếng chuông ngân nga trong Giáo phận nhà, chính là tiếng lòng, “**Tiếng chuông ngõ tiếng lòng**”, tiếng chuông trong tim giục giã, thôi thúc, reo vang. Tác giả đã sử dụng những cụm từ láy âm : *lỡ làm lui..., chĩa chực chờ..., thừa thắp thỏm..., hóa hững hờ..., mãi mãi mé..., nặng nề..., đời đắp đổi..., chí chín chắn...*, như không ngăn được dòng cảm xúc dâng trào, đoạn trường ca như những đợt sóng xô, tha thiết những âm thanh vang vọng của tiếng chuông réo gọi, và đỉnh cao của cảm xúc muốn nên thánh giữa trần ai :

*muối mặn mà mang mùi mẽ mộ mến
mắt mơ màng muốn mong môi một mai
môi mấp máy mãi mê mà mùi mãi
mơ môi mồn một Miền Mới Mênh Mông*

âm “m” bật ra như tiếng lòng thổn thức miên man. Niềm vui vỡ òa khi tìm thấy một mảnh đất mới để khai

hoang. Ngục tối lại chính là nơi gieo hy vọng cho mình và cho anh em bạn tù. Người gieo giống tìm được một mảnh đất đặc biệt, muối trở nên mặn hơn, cần thiết hơn, miền đất mới trở nên càng ý nghĩa hơn, khát khao hơn.

Từ xúc cảm *Tòa Giám mục trong tim* ấy, vị mục tử đã lắng nghe **“Dụ ngôn về những kẻ đồng hành”**. Những câu chuyện về thân phận *chú chuột nhất, loài rắn mối, loài kiến* đã được trái tim người tù số 13 đón nhận và chúng đã được yêu thương biến đổi. Chuột quyết chí tu thân, rắn mối tìm lại được căn tính, loài kiến nhỏ bé nghèo hèn vẫn có sứ mạng đưa tin sức khỏe và tinh thần về bạn tù cho vị phúc nhân.

Chốn ngục tù luôn thừa gian khổ, nhưng **“Gian khổ”** chính là đường nên thánh. Đoạn đời thối như một lớp kịch:

cán bộ ơi...tôi đau quá... xin xót thương

nhưng : *chẳng có xót thương trong thế giới vô thần...*

tất cả chỉ là trách nhiệm...

nỗi đau thể lý của một con người chỉ được đáp trả bằng sự lạnh lùng vô cảm của đồng loại. Thế nhưng người tù vẫn luôn hy vọng *đời không chỉ là Đêm / Đêm trên thập giá*.

Trái tim người tù lại thôn thục trước lời tự sự về hành trình cuộc đời của cây thập giá. Từ cuộc sống an lành được nuôi dưỡng bởi đất, ngay thẳng, hiên ngang trước giông bão thách thức cho đến khi trở thành thập giá. Cuộc đời thối giữa những chiếc đinh với tâm tình hối lỗi như khoan sâu vào nỗi đau nhân thế. Nỗi đau của lưỡi đòng *một đời trinh khiết* thọc vào trái tim Tình Yêu,

nước và máu đã biến đổi : *cứu luôn kẻ đã giết mình / cứu thay – kẻ bội tình vong ơn.*

Và cũng vì sự thúc bách của những chú chuột, con rắn, cái kiến nghèo hèn ấy mà **“*Những thánh lễ đi vào cuộc sống*”**; chén đắng thập giá trở thành niềm vui trong chén thánh :

lòng bàn tay đã trở nên chén thánh

thân xác tù nhân đã trở thành bàn thờ, cuộc đời tù nhân chính là hy lễ, *Chúa phán một lời / con trở về cát bụi / con phán một lời / Chúa thuộc trọn về con.* Bánh hằng sống đã nuôi dưỡng linh hồn người tù, tình yêu thương đã trở nên ngọn lửa, *lửa đốt con / con hóa Lửa / Lửa là con / con là Lửa bao giờ ?* Đời tù nhân trở nên vui vì có Chúa hiện diện, có Chúa ở tù chung ! Hạnh phúc ấy được diễn tả sao cho đủ ; hình tượng ngọn lửa chỉ phần nào thể hiện các cung bậc cảm xúc: *Lửa bập bùng / lửa phừng phực / lửa tí tách / lửa râm ran / lửa yên vui / lửa thì thầm / lửa lang thang / lửa khắp nơi.* Sự thôi thúc của Lửa, của Chúa Thánh Thần đi vào cuộc sống trong tù bằng những công việc cụ thể, thiết thực trong phần **“*Phép nước và Giáo hội*”**.

Người tù nhân số 13, con số đặc biệt ấy, được tin tưởng giao cho công việc đặc biệt là làm **quản gia**. Không chỉ làm công việc của trại tù giao là chăm sóc sức khỏe cho anh em tù nhân như trong một gia đình mà còn thực hành công việc của người mục tử, quản gia tâm hồn, mời gọi mọi người sống đời hy vọng. Người quản gia ân cần chăm sóc tù nhân bạn bằng tình yêu, lao động thay người yếu, nâng đỡ người sàu khổ, giúp họ tìm niềm vui trong lao động. Câu khẩu hiệu “ *lao động*

là vinh quang” thời bao cấp nghe máy móc và mĩa mai vì người ta dùng lao động để cải tạo tư tưởng. Biết bao văn nghệ sĩ, người trí thức, buộc phải lao động ép xác để quên đi sức mạnh tinh thần đang áp ú. Thế nhưng ở đây, cái điệp khúc ấy lại xác tín rằng, với người theo Chúa thì lao động vinh quang ở chỗ nó là phương thế nuôi dưỡng ước mơ, gắn kết tình thân ái, trân trọng nhân phẩm: *Vì nhân phẩm lên ngôi / nhân vị được định hình / nhân văn tìm lối thoát*, và trên tất cả vì: *đồng sáng tạo với Đấng Toàn Năng và cùng Thần Khí thánh hóa trần gian.*

Cho dù hoàn cảnh sống vô cùng nghiệt ngã, đối với một người bình thường đã khó, với người mục tử của Giáo phận lại trăm bề khó khăn nhưng đường hy vọng lại mở ra vì người tù luôn ***Sống hy vọng***. Cụm từ *tưởng chừng... như...* là một cuộc vượt qua khổ nạn rất hoành tráng nhờ sự bảo trợ thường xuyên của Mẹ Maria. Những từ láy *bầm bập... bầm bập...* nghe như những nhát cuộc bập xuống cuộc sống, càng phản ánh nỗ lực vươn lên trong nghiệt ngã. Rồi *rào rào...rào rào...*, âm thanh của lớp đất đá đang phủ kín huyết mộ người bạn tù không chịu đựng nổi cam go như cửa vào trái tim. Niềm hy vọng dâng cao trong lời kinh râm ran tuy chỉ dám *rủ rì*. Khúc đoạn ***Hy vọng*** là chủ đề trọng tâm, khái quát thời gian sống 13 năm 4 tháng 7 ngày. Hình tượng người tù sừng sững, sáng ngời giữa đêm đen vì đã có ***Mẹ Maria – Ngôi sao hy vọng***.

Mẹ lên trời, con bước xuống địa ngục trần gian ; từ địa ngục, con bước lên đường vinh quang, đường nên thánh. Lời tự sự của nhân vật chính là lời cầu nguyện:

*Ôi Maria, mỗi tình đầu của lòng con
khắc ghi lời Chúa trong lòng
suy đi nghĩ lại hâm nồng tình yêu*

Bản trường ca đã dùng cốt truyện sự kiện để cốt truyện tâm lý đẩy lên cao trào theo dòng cảm xúc. Nhiều chi tiết rất thực, rất bình thường lại rất hoành tráng toát lên tư thế người tù với khí phách tuy không ngạo nghễ như Phan Bội Châu: *Chạy mỗi chân thì hãy ở tù ; hay đấu tranh đòi dân chủ như Phan Châu Trinh để : Xách búa đánh tan năm bảy đống / Ra tay đập bể mấy trăm hòn* nhưng những vị anh hùng luôn gặp nhau ở tư thế ung dung , khí phách kiên cường: *Thân ấy vẫn còn, còn sự nghiệp* (Phan Bội Châu), *Gian nan chi kể việc con con!* (Phan Châu Trinh)

Trường ca Người Tôi Tớ Chúa không đồ sộ về số câu, chương đoạn nhưng có sự kết hợp nội dung và hình thức rất đa dạng để bộc lộ cảm xúc. Những dòng thơ lục bát truyền thống ghi lại cảm xúc chân thành, gần gũi: *Quê hương tự tại tim ta / Yêu thương – lẽ sống thật là chính nhân*, con đường theo chân Chúa chính là theo gương Chúa : *cứu luôn kẻ đã giết mình / cứu thay kẻ đã bội tình vong ơn*, và niềm hy vọng luôn tồn tại vì : *Đời vui có Chúa kề bên / ý Ngài quyết giữ sớm nên thánh hiền*. Yếu tố kịch cũng được phát huy trong những lời đối thoại của những chiếc bánh xe, của Cỏ xanh và hoa Hướng dương nhằm ca ngợi nhân đức người tù. Lời độc thoại của chiếc áo tù, của cây thập giá, lưỡi đồng... được sử dụng để bày tỏ xúc cảm.

Nguyễn Kim Thành.
Giáo sư Việt văn Giáo phận Đà Lạt.